

חיה (חייק'ה) קינן ז"ל

בת טובה וברוך מינצס ז"ל

נולדה : י"ט אדר ה' תרע"א - 19/03/1911
 עלתה לא"י : י' תמוז ה' תרצ"ה - 11/07/1935
 נפטרה : שבת י"ח כסלו ה' תשס"ז - 09/12/2006

"אני רוצה לחיות, לחיות, לחיות... כמו גילגמש" כך אמרה לי פעם חייק'ה באחד מהראיונות והשיחות שעשיתי עמה. זה היה כאשר התרשמה מאוד מהסיפור המיתולוגי העתיק שלמדנו בחוג לתנ"ך עם ישעיהו פונדק ז"ל, כהשוואה לסיפור נח והמבול בתנ"ך שלנו. ואכן זכתה חייק'ה לחיות שנים רבות. אמנם לא חיי נצח כמו גילגמש המיתולוגי, אבל כמעט 96 שנים, שהם בהחלט מספר לא מבוטל של שנות חיים, בהם הספיקה לעבוד המון אך גם לרוות נחת מילדיה, נכדיה וניניה. יכולתי לספר על חיק'ה המון סיפורים. על העבודה המשותפת במטבח, על החוג לתנ"ך שלא רצתה שייגמר ועל השיחות שקיימתי אתה, שהסתכמו בתמצות בכתבה בת חמישה עמודים בעלונו לפני כ-15 שנים. אבל אצמצם עוד...

חייק'ה נולדה בעיירה דמידובקה בפולין בחורף של 1911. כשהיתה בת 3 פרצה מלחמת העולם הראשונה וכל משפחתה נדדה וברחה בגלל פרעות שפרעו בהם חיילי הצבא של הצאר הרוסי. כאשר תמה המלחמה הם חזרו וגילו שהבית נשרף ואביה התחיל לאסוף קרשים, ככל שידו השיגה, כדי לבנות בית למשפחתו. כשנפתח במקום ביי"ס פולני, הלכה חייק'ה ללמוד בו. אביה שהיה יהודי שומר מצוות עבד בפרך עם בניו הבוגרים כדי לאפשר לחייק'ה ואחותה מורה פרטי שילמד אותן עברית.

כשנוסד במקום סניף של תנועת הנוער החלוצית-ציונית "החלוץ הצעיר" הצטרפה אליו חייק'ה מיד, והלכה ל"הכשרה" כדי להכשיר עצמה לחיי עמל בארץ-ישראל. היא סיפרה על הערגה והכמיהה לעלות לארץ ועל התקלות שבדרך, בהן כמעט מצאה את מותה, כאשר נקברה מתחת לעגלה הפוכה עם סוסים מתחת לשלג. לפני שאיבדה את הכרתה, חלפה בראשה המחשבה: "למה נגזר עלי למות על אדמת נכר? הרי כבר קיבלתי את ה"סרטיפיקאט" ואת הדרכון. לו לפחות הייתי מתה בארץ-ישראל?! " כנראה שתפילתה להגיע לא"י התקבלה במרומים ואולי מלאכים, כדבריה, עזרו לה להתעורר ולהזעיק עזרה כדי להוציא את העגלון שרגליו נשברו, ולהרים את הסוסים עם עגלת-החורף ותכולתה.

באותה "הכשרה" עבדה בפרך וגילתה גם את כישורי המשחק שלה כשהשתתפה בהצגות של התיאטרון באותה עיר. "חיידיק הבמה" מצא לו אחיזה טובה בגופה, ומאז היא מאוד אהבה להיות במרכז העניינים על הבמה. החברים המבוגרים יותר זוכרים אותה במטבח, אך בודאי בהצגה של "חגי המשק" של אשדות עם הפינגווינים. ולפני-כן תמיד השתתפה בריקודי השר והשרל'ה של המסכת "חתונה בעיירה" שעלתה באופן קבוע לכבוד כל זוג שנישא באשדות.

מעבר ליום עבודה קשה ומפרך, אחרי אפיה, ניקיון וסידור הדירה ויתר מלאכות עקרת-הבית, אהבה חייק'ה להפגש עם חברותיה וחבריה, וכמובן לקרוא, והיתה נהנית לספר על ספר טוב שקראה. היא הספיקה להשתתף ולעבוד בנהריים, ללמוד להשתמש ברובה כדי לשמור בלילות ב"גשר הישנה" שלנו. לדבריה פחדה מהרובה

עצמו יותר מאשר מהערבים... היו אלה לילות של תקופת מאורעות תרצ"ו-תרצ"ח. חייקה הצליחה לקבל אחריות על אחת הרפתות (זה היה כבוד גדול, סימן שסומכים עליה) והייתה מאוד קשורה ומסורה לעבודתה בה. במלחמת השחרור הכריחו אותה בעצם לעזוב את הפרות ולעבור לקבוץ יגור, שם קיבלה על עצמה את העבודה במטבח למען ילדינו ב-"גלות חיפה". המעבר היה לה קשה, אך כמו תמיד היא קיבלה את "צו השעה" ו"דין התנועה".

במטבח המשיכה יותר משלושה עשורים. ובמלחמת ההתשה בגבולנו (1968 – 1970) התמידה לבשל גם כשכולנו התחבאנו במקלט, אליו ירדה רק כשפגעו הפגזים בטרנספורמטור ובאספקת המים ואי-אפשר היה לבשל!!!

עובדות במטבח עבדו והתחלפו לעתים, אבל חייקה ניצבה שם כמו סלע איתן קדום. כאילו אחת מששת ימי בראשית. יכולנו לסמוך על כך שחייקה תמיד תהיה, וכל עוד היא שם - תמיד יהיה אוכל לכולם. גם כשהאקונומים שבתו, והמצרכים היו בצמצום ובקיצוב, ידענו שהיא כבר תסדר ותארגן הכל. רוב בנות הדור הצעיר לא כל-כך התלהבו מעבודת המטבח הקשה, ודור ה"וותיקות" הלך ונעלם, כי ככה זה בטבע... וגם חייקה שלנו התחילה לחוש מיחושים שונים והיה לה קשה. גם כשעבדה במפעל "לוג" הייתה נענית בשמחה, וגייסה את כל כוחותיה כדי לבשל את הדגים (ה"געפילטע פיש" שהיה ה"ספסאליטה שלה) לראש השנה או פסח וחגי משק. אני זוכרת כמה סוחרים, שהיו מכוונים את בואם עם מרכולתם ליום קבוע בשבוע, כדי ליהנות מהדגים של חייקה (כשעוד היו לנו בריכות דגים).

בתוך כל העשייה והעבודה, הספיקה חייקה להתחתן עם ישראל קנטרוביץ'-קינן, ללדת את יוסי, את יאיר ואת טובה'לה בת-הזקונים שנקראה ע"ש אמא שלה, ולבנות בית חם עבור משפחתה הקטנה.

בערוב ימיה, כאשר 'לוג' ויתר על רוב חבריו המבוגרים, עברה חייקה לעבוד עם עוד קשישים בסדנא המוגנת ומותאמת עבורם. היא גם עברה לגור קרוב לבית הסיעודי וגם בתוכו כשמצבה הורע, ושם גם נפטרה לאחר קשיים מרובים בעת האחרונה. בניה יוסי ויאיר עשו ככל יכולתם כדי לעזור לה ולמצוא מרפא, או לפחות הקלה לבעיותיה, אך ללא הועיל.

הוי, חייקה, חייקיניו יקרה. אנחנו בד"כ די קמצנים במחמאות ובדברי תודה, ואני חושבת, ובעצם בטוחה, שמגיע לך המוני המוני תודות מכולנו, מכל חברי אשדות שזוכרים אותך.

צאתך לשלום, אל המנוחה והנחלה. עבדת המון, סבלת המון ויחד עם זאת היית תמיד אופטימית ואהבת את החיים, גם כשהיה לך קשה, לאחר מותו של ישראל בעלך. באופן אישי אני שמחה שזכיתי: שעבדתי איתך, למדתי איתך וממך, ושמעתי את אגדת חייך מפיך. **היית ענקית.**

ולכם בניה ובתה, כלותיה וחתנה, נכדיה וניניה וכל קרובי משפחתה - אני מקווה שתזכרו אותה כמו שהייתה לפניכם, לפני כל הצרות האחרונות שנפלו עליה. תזכרו אותה כמו שראוי לזכור אותה - אשה - אמא - סבתא - אגדית מממש.

יהי זכרך ברוך חייקה. תהי נשמתך צרורה בזיכרון אוהבייך. בשמי ובשם כל חברי אשדות יעקב אחוד באהבה

עמליה דיין בת-ארי.